

delegatski obveščevalec

Gradivo za prilogo pripravlja INDOK Center Domžale

Domžale, 25. oktober 1980 – Št. 10

DELEGATSKE ZADREGE

Polemično o uničevanju rodovitne zemlje, zazidavi, pokvečeni miselnosti in neodgovornosti:

Beton na prsti-poguba

V Sloveniji zazidamo vsako leto skoraj 1000 ha rodovitne zemlje, za domžalsko občino navajajo podatek, da smo jo v desetih letih pozidali 300 ha. Koliko kmetijske orne zemlje obraste goščavje – nimamo podatkov.

Leta 1950 je v naši republici prišlo na prebivalca 0,2 ha orne površine. V 25 letih se je ta površina zmanjšala na 0,15 ha in če se bo pozidava nadaljevala z dosedanjim tempom – tedaj bo do leta 2000 ta površina znašala že vsega 0,1 ha...

V zadnjih dveh desetletjih smo sprejeli številne zakonske regulative, ki obravnavajo prostor kot n.pr. Zakon o regionalnem prostorskem planiranju, Zakon o urbanističnem planiranju, Zakon o uporabi zemljišč za gradbene namene. Kljub vsemu tem zakonskim regulativam pa se proces nepovratnega odtujevanja orne zemlje nadaljuje. Eden od zadnjih zakonov, ki je pravzaprav prvi nekoliko zaustavil proces odtujevanja te zemlje, in ki dejansko varuje kvalitetni kmetijski prostor – je Zakon o kmetijskih zemljiščih. Tu je sedaj še priprava prostorskega plana z namenom, da zaustavimo nezaželjeni tok prostorskih sprememb.

NAJPOZNEJE O PROSTORU

V urejevanju različnih sklopov družbene problematike smo začeli najpozneje razmišljati o prostoru, ki bo moral ne samo nam, temveč tudi zanamcem dajati osnovno hrano.

PRIDOBIVANJE HRANE STRATEŠKA ZADEVA

Gotovo je, da bi morali že zdaj skrbeti za to in se zavedati, da naš prostor ne bo dajal hrane samo nam, temveč tudi našim zanamcem. Že med vojno je izvršni odbor Osvobodilne fronte (točneje 15. marca 1945) izdal letak, s katerim poziva vse Slovence, naj s skupnimi napori poskrbe, da bo slovenska zemlja obdelana. V njem zasledimo tole neizpodbitno resnico: „Samo narod, ki si sam pridelal in reže svoj kruh, si tudi sam piše svoje postavle!“ To dejstvo nam je v želji, da se čimprej znebimo zaostalosti po poti industrijske preobrazbe, popolnoma zbledelo pred očmi. Šele dogodki okrog nafte so nas osvestili kaj pomeni ostati brez energije in kaj bi pomenilo ostati brez bioenergije to.j. hrane. Če si je ne bomo mogli pridelati sami, jo bomo morali plačevati z valuto in političnimi „uslugami“ pač tako, kot je daljnovidno pisalo na letaku že med vojno.

SLABŠEGA PROSTORA JE DOVOLJ – TODA...

Za urbanizem pa tudi za industrijo, vsaj tako, ki jo premoreta naš celotni prostor in naša razvojna tradicija, je dovolj prostora. Zato naj bi prišla v poštev predvsem manjvredna kmetijska zemljišča, predvsem tista, ki jih bomo morali meliorirati. Primeri v našem prostoru kažejo, da se po melioracijah takih zemljišč, ki so lahko sistemi komunalnih naprav (kanalizacija, vodovod, plin, asfaltirane ceste in slednjič zgradbe same) ekološko – bivanjski ambient spremeni v odličen prostor za bivanje ali delo. Primeri: Krakovo, Trnovo, Rožna dolina in podobno.

Mi pa z našim rezervatom in slabšim zemljiščem za industrijsko pozidavo na Želodniku ne uspevamo vzbuditi niti najmanjšega zanimanja. Je pač mnogo laže in tudi ceneje, če nam beton raste na prsti, ki nam je doslej dajala kruh. Doklej?

Matjaž BROJAN

Pred zasedanjem zborov skupščine:

Manjša se število kmetijskih zemljišč

Gotovo je, da je obdelovalna zemlja dragocena družbena dobrina. Kmetijskih zemljišč je v naši občini še sorazmerno mnogo, pa tudi obdelana so dokaj dobro, kar kaže, da zanimanje za obdelovanje zemlje še vedno ostaja. Rezultat sorazmerno dobro obdelanih zemljišč pa je ta, da ob preprodaji (zvečine za pozidavo) dobijo v prostem prometu zelo visoko ceno. Tako visokih cen pa kmetijska zemljiška skupnost zaradi pomanjkanja denarja za te namene ni mogla plačevati in zato se sklad kmetijskih obdelovalnih površin v družbeni lasti ne povečuje.

Prav zaradi tega bo nujno vsaj v prihodnje zagotoviti za nakup kmetijskih zemljišč več denarja, tako da bi se sklad kmetijskih zemljišč okrepil ter zajel vsa prosta kmetijska zemljišča in jih tako obvaroval pred pozidavo.

V kmetijsko zemljiški skupnosti bodo pričeli intenzivno delovati za to, da uredijo formalni status tega sklada ter da tudi dejansko uveljavijo prednostno pravico nakupa zemljišč ter uredijo tudi prevzemanje prostih zemljišč po zakonskem določilu o zemljiškem maksimumu.

Kmetijska zemljiška skupnost bo posredovala zemljišča sklada v organizirano kmetijsko proizvodnjo, hkrati pa bo tudi poskrbela, da preidejo v sklad tudi zemljišča osterelih kmetov po zakonu o preživitinskem varstvu.

Pogoji dela in rezultati kmetijstva v domžalski občini

Ustvariti moramo boljše pogoje za kmetijsko dejavnost

Zaradi konfiguracije naše občine, ki je za kmetijsko dejavnost zelo primerna in zaradi splošnih tržnih in drugih pogojev, ki se slabšajo tudi v naši občini, namenjamo vse več pozornosti kmetijstvu. Področje pridelovanja hrane, predelave, organiziranosti prodaje bomo boljše uredili, če bomo ustvarili boljše osnovne pogoje za pridelovanje prehrabnih artiklov ter tako zagotovili boljšo oskrbljenost občanov s prehrabnimi artikli.

Vsi se namreč že zavedamo, da je razvoj kmetijske dejavnosti nujen, saj je razpoložljiva kmetijska zemlja neprecenljiva osnovna vrednota. Kot vrednota pa bo dragocena še bolj, če bomo znali iz nje pridelati več hrane in boljšo hrano. Resnica je, da smo v preteklih letih in desetletjih marsikje zamujali.

Da bi bilo vsaj v prihodnje drugače, je kompleksnemu problemu kmetijstva posvetila polno skrb domžalska delegatska skupščina, ki bo o problemih tega področja celovito razpravljala. Kot gradivo za razpravo prinašamo nekaj podatkov o kmetijstvu v domžalski občini.

Razsežnosti naše občine za kmetijstvo

Občina Domžale meri 23.991 ha. Od tega je 22.725 ha rodovitnih površin. Od tega je 11.712 ha

kmetijskih zemljišč in 11.013 ha gozdnih površin. Vidi se, da gre v primerjavi za nekaj več kmetijske zemlje. V primerjavi z ljubljansko regijo je to sorazmerje obratno, in

sicer v manjšo korist gozdnih površinam. V občini imamo danes 1.266 ha nerodovitnih površin in 1.370 ha zazidalnih površin. Seveda to niso absolutno zazidalne površine, ampak je od tega cca 35 odstotkov zelenjavnih vrtov, sadovnjakov, zelenic, hišnih trat in manjših parkov ob stanovanjskih objektih. Ta ohišna zemljišča imajo znaten pomen za razbremenitev domačega trga in tudi za posebne razmere v SLO. Ta zemljišča, ki jih ocenjujemo na cca 480 ha, bi bila sicer starejša in mlajša generacija občanov sposobna obdelati, vsaj za svoje najnujnejše prehrabne potrebe in potrebe otrok. Ob dobri samoiniciativi in organiziranosti bi v nekaterih primerih iz te zemlje dobili določeno količino relativnih tržnih viškov za menjavo po principu naravnega gospodarstva. Taki primeri so iz posebnih življenjskih razmer v preteklosti že znani in skoraj nujni. Npr. ti odnosi so pri nas poznani iz NOB, kakor tudi iz Velike Britanije med drugo vojno, ob preskrbovalni blokadi otoka; prav takšna zemljišča so reševala ljudi pred lakoto.

Zemlja, ki gre za komunalne dobrine

Zanimivi so podatki, ki nam povedo, koliko rodovite zemlje zahtevajo danes v naši občini nekatere naše skupne dobrine kot:

- elektro koridorji 718 ha
- površine za zajetje vodnih akumulacij 97 ha
- površine dejanskih voda 44 ha
- ožji varovalni pasovi plinovodov 244 ha

Vse to so obligacijske „izgube“ teh zemljišč, ki služijo ožji in širši infrastrukturi, ki je pomembna za splošni gospodarski razvoj.

Kaj pa slabša zemljišča?

V občini imamo danes cca 1.600 ha poplavljenih ali zamočvirjenih zemljišč. Vseh zemljišč v občini imajo v lasti: zasebni sektor 60,6 odstotkov in družbeni sektor 19,4 odstotkov. Od tega ima družbeni sektor 67,6 odstotkov nerodovite ali slabše zemlje. Torej deluje družbeni sektor na najslabših površinah.

Nekaj manj gnojil . . .

Vprašanje glede zmanjševanja porabe mešanih gnojil in povečanja porabe dušičnih gnojil pojasnjemo takole: večja poraba dušičnih gnojil predvsem izvira iz potreb zemlje in kmetijskih kultur po mineralih 78,79, ki so bile ponovno zasajene kot krmne rastline in ostale poškodovane rastline po posledicah naravne ujme. Saj je komisija za kmetijstvo oz. IS v poročilu o tej škodi priporočil dušična gnojila kot ukrep za ublažitev škode. JS je za ta gnojila odobril kmetom tudi znatna finančna sredstva k regresu, ki ga je kooperacija dodelila prizadetim kmetom.

Zmanjšanje mešanih gnojil izvira iz dejstva, da imamo odslej na trgu umetna gnojila z večjim aktivnim učinkom v istih ali manjših količinah – ali drugače, ti

pripravki predstavljajo večjo koncentracijo ustreznih mineralov v gnojilu.

Zakaj je manj kmečkega prebivalstva?

Družbeno ekonomski položaj kmečkega prebivalstva naj bi bil izenačen položaju delavca v združenem delu in položaja, ki ga ima ostalo prebivalstvo. Vendar temu ni tako in tudi danes ne more biti še izenačen in to – iz več vzrokov. To stanje je za kmečko prebivalstvo slabše napram drugim sredinam. Za posamezne izjeme pa lahko tudi trdimo, da imajo to pozicijo boljše urejeno kot ostali znotraj kmečke strukture in tudi izven nje. Vse to je odvisno od splošnih in tudi od lokalnih in individualnih okoliščin kot pogojev za delo oz. proizvodnjo in življenje.

V naši občini je po nepopolnih podatkih le okrog 10 odstotkov pravega kmečkega prebivalstva, ki živi le od kmetijske dejavnosti. Mnogo je še članov kmečkih družin, ki so v precejšnjem številu zaposleni v drugih panogah gospodarstva, doma pa opravljajo najtežja in najnujnejša kmečka dela za ceno začasne ali stalne pridobitve stanovanja ter hrane oz., za ceno domačih ugodnosti v času ko si urejajo nove družine in stanovanja.

Te vrste delovne migracije in kombinacije, je v preteklosti predvsem narekoval naš družbeni razvoj. Razvoj težke in lahke industrije, komunalnega gospodarstva, prometa, družbenih služb, izobraževanja itd. Zaradi teh potreb in pričakovanja na boljše življenjske perspektive, se je mlajša generacija izseljevala s kmetij – posebno še z višinskih predelov. Te je nadomestila relativno dobra mehanizacija, novejši tehnološki in vzrejni prijemi vztrajnih kmetov in tako imenovanih pol kmetov. Predvsem iz tega izvira današnja slika našega podeželja, za katero ne moremo trditi, da je slaba.

Socialna varnost kmetov

Posebno mesto v tem poglavju ima socialna varnost kmetov, ki do danes še nimajo v celoti zagotovljene socialne varnosti. Ta varnost se je sicer v zadnjih letih izboljšala z možnostjo starostnega in pokojninskega zavarovanja kmetov. Ta družbeni položaj kmetov postaja problematičen le na nekaterih kmetijah, kjer je več ostarelih in nezmožnih za potrebno delo, dobivajo pa le eno starostno pokojnino in nikakršnih nadomestil v primeru delovne nezmožnosti (nezgode pri delu, porodniški dopust žena, invalidnost itd.).

Kmetje imajo sicer možnost, da se kooperacijsko zavarujejo za primer invalidnosti in tudi pokojninsko ter tako pridobijo enake pravice kot delavci v združenem delu. Teh možnosti pa se kmetje premalo poslužujejo zaradi previso-

Do sedaj je bilo v tem sektorju primerno melioriranih 200 ha zemljišč. Za hidro in agro melioracije obstojajo težave v zasebnem sektorju in to predvsem glede na arganiziranost in finančno sodelo-

vanje lastnikov zemljišč. Kljub temu smo s primernim strokovnim delom in koordinacijo kmetijsko zemljiške skupnosti. IS, DO kooperacij in kmetov v Domžalah pričeli z organizacijo in pripravami s hidro melioracijskimi projekti ob Rači – Dob – Vir. Ob tej regulaciji je okrog 100 ha zamočvirjene zemlje, za katero je nujno novelirati hidrološko študijo in postopno izvesti detajlno melioracijo in tudi komasacijo. Temu kmetje načeloma ne nasprotujejo. O tem smo se prepričali v neposrednem stiku z zainteresiranimi. Po izračunih iz leta 1979 stane ha melioracij 55.120 din. V srednjeročnem načrtu imamo še znatne možnosti za hidromelioracijo zemljišč. Naša območna vodna skupnost ima v tem obdobju načrtovanih 500 ha hidromelioracij na našem področju. Seveda pristojne skupnosti morajo pripraviti vse pogoje, ki jih zahtevajo ti načrti.

S kmetijskimi zemljišči in zemljiškimi skladišči gospodari kmetijsko zemljiška skupnost. Ta pri svojem delu uporablja obstoječo zakonodajo in svoje delovne načrte, ki jih sprejema skupščina, izvajajo pa jih izvršilni odbor in strokovni delavec skupnosti.

Ne proizvajamo manj, vendar . . .

Uvodoma moramo povedati, da se vrednost kmetijske proizvodnje v tem letu ni zmanjšala, temveč se je pokazala zvišana rast le v enem odstotku, namesto v pričakovani rasti proizvoda 4 odstotkov. Takšno počasnejšo rast v tem letu ugotavljajo tudi drugod.

Vzroke za to vidimo predvsem v sledečem:

a) V direktnih škodah po naravnih ujmah, ki so bile ocenjene v občini na 11.690.000 din v obeh sektorjih. Od tega bremeni zasebni sektor 7.000.000 din.

b) Posledičnih škodah teh dogodkov.

c) Ne dvomi se v podatke iz kmetijske produkcije 79, po posameznih pridelkih in prirerji, ki izvirajo na to določenih zbirnikov na sistemske obrazce, vendar je vsekar dvomljiva diferencialna produkcija oz. prodaja, saj kmetje vedno več v manjših ali večjih količinah pridelke prodajajo neposredno doma in tudi na živilskih tržnicah. Ta pojav izvira iz nezadostno urejenih proizvodnih in tržnih pogojev. Znatno k temu pripomore povpraševanje in trenutna konjunktura za posamezne tržne viške ob neposredni perifiriji Domžal in Ljubljane. Urejanja tega vprašanja se bomo morali lotiti dosledneje v proizvodnih načrtih in organizacije prodaje v skladu s kmetovim interesom ter potreb Domžal in Ljubljane po hrani.

Z vidika prehrabnih potreb in pristopa kmeta in potrošnika k tem razmeram, ta pojav trenutno ni škodljiv, ampak koristen.

Vendar, če izhajamo iz tega vprašanja, moramo v prihodnosti poljedelcu in živinorejcu hitreje in z boljšo organiziranostjo omogočiti takšne pogoje za proizvodnjo in prodajo, da ti pojavi ne bodo predstavljali motnje na tej relaciji,

ampak racionalizacijo po delu in času. To pomeni, da morajo biti naši načrti v zasebnem kmetijstvu – kooperaciji zares temeljito nazorno povezani na relaciji pogoji za proizvodnjo – potrebe po hrani – organizirana prodaja.

Kih prispevkov in manjših dohodkov od kmetijske dejavnosti. Tako je na območju občine zavarovanih le nekaj več kot 50 kmetov.

S problemom socialne varnosti kmetov se v občini v precejšnji meri ukvarjamo, pripravili smo problemsko konferenco o socialni politiki v svetu za kmetijstvo pri občinski konferenci SZDL. Ta je postavila vrste nerešenih vprašanj in tudi predlagala ukrepe pri posameznih samoupravnih interesnih skupnostih.

Družbeno ekonomski položaj prebivalstva v kmečkih predelih je seveda predvsem odvisen od: možnosti in pogojev za sodobno proizvodnjo, prodaje (bližina centru), družbene organiziranosti, prometnih komunikacij, izobraževanja, energetske mreže, komunalnih naprav, posebne infrastrukture in tudi od višine dvačnih obveznosti. Če poizkušamo oceniti to stanje po posameznih elementih, lahko trdimo, da je v povprečju družbeno ekonomski položaj te strukture ljudi v naši občini dober.

Organiziranost kmetijskih proizvajalcev

Poleg organiziranosti občanov so v delegatskih razmerjih iz krajevnih skupnosti in skupščine občine ter SIS-ih, organizirani kmetje tudi po panožnem principu in to:

- v skupščini in izvršilnih organih kmetijsko zemljiške skupnosti;
- v ustreznih samoupravnih organih DO obrata za kmetijsko kooperacijo, ki je v sestavi SOZD Emona Ljubljana.

Ta kmetijska organizacija deluje v občinah Domžale, Kamnik in Bežigrad. Sedež je v Domžalah. Glavna dejavnost kmetijske kooperacije, s katero upravljajo ali samoupravljajo zasebni kmetijski proizvajalci je sledeča:

- organiziranje in pospeševanje kmetijske dejavnosti pri zasebnih proizvajalcih,
- organizirani odkup kmetijskih pridelkov, mleka, živine in ostalih proizvodov in gozdnih sadežev,

– izdelava študij in projektov ter sodobnih tehnologij za modernizacijo individualnih kmetij in kmečkih območij,

– izdelava projektov za notranjo opremo kmetijskih gospodarstev – pitanje goved, prašičev in perutnine.

Na tem področju je, kot kažejo podatki, kmetijska kooperacija več kot desetkrat povečala proizvodnjo v obdobju trinajstih let. Kot stranske dejavnosti te organiziranosti sta: trgovina s kmetijskimi produkcijskimi materiali s ciljem, oskrbovati zasebne kmetije, hranilno kreditna služba, ki ima tudi samoupravni organ.

Kmetijska kooperacija je razdeljena na več združenih enot, pač na tiste, ki so po področju potreb-

Kako uresničujemo kmetijsko zemljiško politiko v občini:

Kmetijstvo mora biti prednostna gospodarska panoga

Ob predlogu Zveze kmetijskih zemljiških skupnosti Slovenije z dne 2.7.1980 je Izvršni odbor Kmetijske zemljiške skupnosti Domžale obravnaval sklepe Predsedstva Republiške konference SZDL Slovenije, ki zadevajo uresničevanje sprejete kmetijske zemljiške politike v občini. Sprejel je naslednje ugotovitve, ki jih je kot pobudo za javno razpravo posredoval občinski konferenci SZDL Domžale.

Omenjeni sklepi predsedstva Republiške konference SZDL Slovenije pomenijo tudi za delovanje kmetijske zemljiške skupnosti Domžale novo vzpodbudo k okrepitvi aktivnosti najširše začrtane družbene akcije — varstva kmetijskih površin in gospodarjenja z njimi. Taka kmetijska politika je zapisana v stališčih, sprejetih na drugi seji konference ZKS o kmetijstvu in tudi v drugih dokumentih ter uzakonjena s sprejetimi sistemskimi zakonskimi rešitvami.

OB PRAVEM ČASU

Izvršni odbor Kmetijske zemljiške skupnosti Domžale meni, da so navedeni sklepi prišli ob pravem času, to je v obdobju, ko so v javno razpravo posredovani osnutki sporazumov o temeljnih planov in osnutek dogovora o temeljnih plana občine za prihodnje petletno obdobje. V javni razpravi o teh dokumentih naj bi bila stalno prisotna hotenja uveljavljanja sprejetega družbenoekonomskega sistema in zakonitosti na področju urejanja prostora in varovanja ter izkoriščanja kmetijske obdelovalne zemlje.

Kmetijska zemljiška skupnost se mora utrditi kot organiziran uresničevalec sprejete zemljiške politike in postati aktivnejši dejavnik povezave med kmetijskimi organizacijami, krajevnimi skupnostmi in občino pri uskljevanju planov razvoja kmetijstva, združevanja dela, sredstev in zemlje kmetov in kmetijskih organi-

zacij pa tudi smotrne izrabe prostora. V obdobju priprave in sprejemanja družbenega plana občine je njena aktivnost na vseh področjih, za katere je pristojna in ima zakonske in drugače predpisane pooblastila, naloge in pristojnosti — bistvenega pomena. Tudi v KZS ugotavljajo, da je red na področju gospodarjenja s kmetijsko zemljo osnovni pogoj večje proizvodnje hrane in uveljavitve kmetijstva kot stabilizatorja celotnega razvoja naše družbe, s tem pa tudi njene politične in ekonomske neodvisnosti. Zato apelirajo na Občinsko konferenco SZDL Domžale, da aktivnejše kot doslej podpre naša prizadevanja za realnost v planiranju vseh dejavnosti v občini, ki naj se izraža v sprejetih planih tako, da bo v največji možni meri ohranjena plodna kmetijska zemlja, da se bo povečala družbeno organizirana proizvodnja hrane in da bo zagotovljena izvedba predvidenih

ne, konkretno za občino Domžale: ZE Domžale, ZE Moravče in ZE Lukovica — Črni graben. V tej organizaciji so tako imenovane proizvodne skupnosti za živinorejo — pitano govedo in mleko, za perutnino — brojlerji, za proizvodnjo povrtnin — krompir, zelje, rdeča pesa.

V sami DO kooperacija je skupno danes zaposlenih 40 delavcev, od teh so v ZE Domžale zaposleni trije pospeševalci agronomi, ki so v službi kmetijske kooperacije. V kmetijski kooperaciji je najvišji organ samoupravljanja zbor delavcev, katerega sestavljajo kmetje, ki stalno sodelujejo z DO in delavci, ki združujejo delo v obratu za kooperacijo.

Svet DO kot organ upravljanja šteje 21 delegatov, od katerih je 14 kmetov kooperantov in 7 delavcev DO.

Tudi združne enote imajo svoje odbore, kateri štejejo 7 članov, od teh je 6 kmetov kooperantov in 1 delavec DO kooperacija.

Kaj pa strojne skupnosti?

Danes imamo v občini Domžale že 76 strojnih skupnosti, med katerimi ima vsaka po tri pomembne

kmetijske stroje, v skupni vrednosti 6.840.000 din. Te skupnosti so kot dobra osnova pomembne predvsem glede organiziranosti, ki jih narekuje ZZD in zakon o združevanju kmetov.

Kmetijska kooperacija ima trenutno pogodbeno kooperacijske odnose s kmeti, predvsem za prednostno proizvodnjo, kot je proizvodnja mesa, mleka in povrtnine. Za vse to so cene samoupravno dogovorjene ali zakonsko določene v okviru celotne Slovenije.

Te norme določajo direktne in druge proizvodne stroške pri kooperantu, kmetijski organizaciji, predelavi in prodaji. Višina stroškov pri kmetijski proizvodnji je predvsem odvisna od višine cen kmetijskega repromateriala, na kar v tem tržnem položaju sami ne morejo vplivati. Največji problemi pri sporazumevanju kako določiti višino tveganja posameznega udeleženca v reprodukcijskem ciklusu, pomenijo prav omenjena dejstva. Razčističevanje teh vprašanj pa predstavlja pogoje za oblikovanje primernih dohodkovnih odnosov.

Po gradivu komisije za kmetijstvo — Indok center

izboljšav in pridobitev kmetijskih zemljišč z melioracijami in drugimi agrarnimi operacijami. Od Občinske konference SZDL, Skupščine občine, Izvršnega sveta in upravnih organov kot tudi vseh subjektivnih sil v organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih, ki so ustanovitelji Kmetijske zemljiške skupnosti Domžale, pričakujemo enovito podporo pri izvedbi in uveljavitvi sklepov Predsedstva Republiške konference SZDL Slovenije.

Predsedstvo Občinske konference SZDL Domžale je že obravnavalo nekatere pobude in predloge, ki jih je dal Svet za družbenoekonomске odnose v kmetijstvu. Takratnih predlogov, ki so bili v bistvu enaki sklepom Predsedstva Republiške konference SZDL Slovenije, predsedstvo OK SZDL ni sprejelo, dana pa je bila obljuba, da bo o zadevi razpravljala problemska konferenca. Vsekakor je treba izpolniti obljubo in izkoristiti priložnost za poenotenje kmetijske zemljiške politike v občini Domžale.

IZBOLJŠANI POGOJI ZA KMETIJSTVO — VENDAR ŠE NE USTREZNI

Izvršni odbor Kmetijske zemljiške skupnosti Domžale ugotavlja, da so odnosi do kmetijstva kot primarne gospodarske panoge, bistveno boljši tudi v naši občini. To se izraža v nenehni skrbi pristojnih organov družbenopolitične skupnosti za krepitev materialne baze in rasti stopnje organiziranosti kmetijstva ter zagotavljanja potrebnih finančnih sredstev za pospeševanje kmetijstva. Le postopno in mnogokrat osamljeno ter z zagnanostjo posameznikov in premagovanjem odpora se kmetijstvo uveljavlja kot enakopraven dejavnik družbenoekonomskega, zlasti prostorskega planiranja v občini. Veliko pričakujemo od novega sistema družbenega planiranja, ki bi moral na podlagi jasnih kriterijev, sprejetih družbenih načel in zakonskih rešitev o vrednotenju in gospodarjenju z zemljišči, prodreti v vsako krajevno skupnost in sleherno organizacijo. Brez izrazite podpore celotne frontne organiziranosti socialistične zveze, Kmetijsko zemljiška skupnost ne bo sposobna izvršiti zastavljenih nalog.

OHRANITEV ZEMLJIŠČ — TEMELJNA ČRTA PLANIRANJA

Tudi pri nas v občini ugotavljamo, da skrb za ohranitev kvalitetnih zemljišč še ni prodrla med neposredne nosilce planiranja. Pojavljajo se bolj ali manj argumentirani razlogi, ki potiskajo pomen prvotne izrabe zemljišč in proizvodnje hrane s prioritetejnega mesta.

Kmetijska zemljiška skupnost pričakuje od nosilcev planiranja v naši občini, da bodo podprli prizadevanje pri uresničevanju in izvajanju kmetijske zemljiške politike in v skladu z veljavno zakonodajo zadovoljevali družbene potrebe v občini.

Do sprejetja planskih dokumentov veljajo v praksi prostora zakonske omejitve, ki jih mnogi ne želijo upoštevati.

ZA OHRANITEV ZEMLJIŠČ — PREDNOSTNI KUPEC KMETIJSKO ZEMLJIŠKA SKUPNOST

Gre za izvajanje 141. člena Zakona o kmetijskih zemljiščih, ki bi ga morali do sprejetja dogovora o temeljnih plana dosledno upoštevati in izvajati. Prekiniti moramo prakso, ko potencialni individualni graditelj pridobi zemljišče, potem pa izsiljuje občinske organe za potrebno dokumentacijo in gradbeno dovoljenje, ki je v nasprotju s sprejetim urbanističnim načrtom. O tej problematiki je Izvršni svet Skupščine občine Domžale že razpravljal in sprejel sklep, da se za vsa kmetijska zemljišča v prometu ne glede na velikost in ceno, javlja kot prednostni upravičenec kmetijska zemljiška skupnost. Organi kmetijske zemljiške skupnosti Domžale se s tem predlogom strinjajo in ga bodo v bodoče tudi

izvajali. Tudi legalizacija nedovoljenih gradenj naj bi se izvajala v mejah navedenega predpisa in v skladu z merili, ki jih mora občina sprejeti po 41. členu zakona o urbanističnem planiranju.

Naša skupna in zelo pomembna naloga je, da se čimprej izvrši prenos kmetijskih zemljišč družbene lastnine v kmetijski zemljiški sklad pri Kmetijski zemljiški skupnosti. Ta zemljišča so sedaj pri drugih družbeno pravnih osebah in jih je po oceni preko 200 ha. Kmetijska zemljiška skupnost želi čimprej vzpostaviti pravično gospodarjenje s temi zemljišči, zato apelira na pristojno premoženjsko pravno službo občine, da da na razpolago seznam teh zemljišč.

S sklepi Izvršnega sveta, odločbami upravnega organa ali pogodbami Komunalne skupnosti se pogosto dodeljujejo deli funkcionalnih zemljišč individualnim graditeljem ali lastnikom stanovanjskih hiš.

KAKO JE S SPREMEMBO NAMEMBNOSTI?

Potrebna bi bila previdnost, če so v vsakem primeru izpolnjeni pogoji iz zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem, če gre dejansko za stavbno in ne za kmetijsko zemljišče. Zagotoviti bi bilo potrebno, da se tudi v takih primerih plača odškodnina s spremembami namembnosti kmetijskega zemljišča, ki je po veljavnem občinskem odloku predpisana.

Občina Domžale daje v tem času v razpravo Dogovor o temeljnih plana ter razgrinja prostorski del tega dogovora. Mnenja smo, da je sedaj izjemna priložnost za preverjanje vsklajenosti že obstoječih prostorskih in drugih načrtov s sprejeto zemljiško politiko in zakoni. Ugotoviti je treba v kakšni meri so nosilci planiranja upoštevali skrb za ohranitev in izboljšanje kmetijskih zemljišč. Ta skrb mora biti sestavni del zlasti planov razvrstitve in načrtovanja prometnih, energetskih infrastrukture, industrijskih objektov in stanovanjskih sosesk.

CESTE — NA NAJBOLJŠIH ZEMLJIŠČIH?

Že doslej je opaziti, da so nekatere rešitve prometnic začrtane na najboljših zemljiščih in bi kazalo poiskati variantne rešitve. Rešitve na podlagi prometne študije v občini Domžale praviloma posegajo na njivske površine in pogosto niti nimajo finančne konstrukcije za možnost realizacije.

INDUSTRIJSKI RAZVOJ SE NOČE USMERITI NA ŽELODNIK

V občini Domžale je še dosti površin, ki bi jih lahko brez posebne škode za kmetijstvo namenili za druge dejavnosti. S sodelovanjem Kmetijske zemljiške skupnosti je bila opredeljena večja industrijska cona Želodnik. Vendar kot nam je znano, skoraj nobena industrija v občini konkretno ne planira svojega bodočega razvoja na tem območju. Sleherna tovarna snuje svoj razvoj na dosednji lokaciji, ki pa je na žalost pogosto obdana s kvalitetnimi zemljišči, ali z zemljišči predvidenimi za agrarne operacije. Tako je zelo malo možnosti, da bi prišlo do prostorske prerazporeditve teh dejavnosti, na slabša zemljišča, če bo sleherna organizacija videla svoj bodoči razvoj le preko obstoječe tovarniške ograje. Industrijska cona Želodnik bo tako tudi ob koncu bodočega planskega obdobja ostala več ali manj prazen rezervat.

Stopnja urbaniziranosti naselij v občini je razen nekaterih izjem relativno nizka, organizirana stanovanjska gradnja se realizira v majhnem odstotku. Prevladuje individualna stanovanjska gradnja v okviru urbanističnih redov, con dopolnilne gradnje in izven teh con.

Kaj nam prinaša odlok o varstvu zraka na območju občine Domžale

Zadnja podražitev in prodaja omejenih količin kurilnega olja bosta bolj kot katerikoli odlok vplivala na to, kako bodo potrošniki kurili.

Pa vendar si oglejmo na kratko obveznosti, ki jih odlok predpisuje občanom.

Odlok je bil objavljen v Uradnem vestniku občine Domžale dne 15.7.1980.

12. člen odloka predpisuje, da so vsi uporabniki peči na tekoča goriva dolžni pred kurilno sezono izvršiti pravilno regulacijo gorilcev pri pooblaščenih servisih in da so ti dolžni dati potrdilo.

Zakaj je regulacija gorilnikov potrebna in kakšno preiskavo izvrši pooblaščen servisna organizacija preden izda potrdilo, da je gorilec pravilno reguliran?

Če gorilec ni pravilno naravnat, potem za isto količino proizvedene toplote kot pri pravilno reguliranem gorilcu porabi več goriva in izpušča v zrak veliko več škodljivih plinov in dima. To se pravi, da za ogrevanje prostorov porabimo več denarja in vdihavamo slabši zrak.

Pri regulaciji gorilca je treba ugotoviti:

- velikost šobe
- delovni pritisk
- dimno sliko
- količino CO₂
- količino CO
- temperature dimnih plinov
- vlek dimnika
- izkoristek kurjave v %

in gorilec toliko časa nastavlja, da so količine škodljivih plinov v

predpisanih mejah.

Vse te preiskave odnosno meritve se opravljajo s posebnimi instrumenti (nič na oko) in se vnesejo v potrdilo o regulaciji gorilnika.

Nastavitev gorilcev smejo po odloku izvrševati samo pooblaščen servisne organizacije. Mislim, da so sestavljalci odloka spregledali občane, ki imajo za to dejavnost prijavljeno obrt in potrdilo o kvalifikaciji. Ne predstavljam si, kako bo nekaj servisnih organizacij v pičlem mesecu izvršilo toliko regulacij gorilnikov, posebno ko so občani v delovnem času odsotni z doma. Važno je predvsem, da so regulacije izvršene pravočasno in da to store osebe, ki so strokovno podkovane in imajo za to tudi ustrezne inštrumente.

Zato na tem mestu predlagam občinski skupščini, da odlok dopolni in da možnost opravljanja teh nastavitev tudi tistim obča-

nom, katerim je izdala obrtno dovoljenje.

Kaj pa cena za to uslugo?

Vsako regulacijo bo moral plačati občan sam.

Neke dokončne cene tu ne morem navesti, ker za to nimam podatkov.

Imam pa podatek, da bi to stalo pri obrtnikih okoli 330,00 din za oljne gorilce, 480,00 din za plinske gorilce in potni stroški. Vsaka zamenjava iztrošenih delov in druga dela se seveda posebej plača.

Časa do kurilne sezone je zelo malo, zato si čimprej zagotovite nastavitev gorilca, da ne boste plačevali še kazni, ki so prav občutne (od 200 do 5000 din).

Nadalje prepoveduje odlok sežiganje gorljivih in delno gorljivih snovi in industrijskih odpadkov (člen 16). Izjema so ognji ceremonialov, gostišč, rekreacijski ognji na površini 0,5 m² in požiganje suhih poljščin v primerni oddaljenosti od stanovanjskih hiš. Vsa druga sežiganja niso dovoljena in je za ta prekršek predvidena kazen 100 din (člen 18 in 19).

Kaj pa tisti, ki imajo kurišča na trdo gorivo (premog, les)? O tem odlok nič ne govori. To pa ne pomeni, da je na tem področju vse v redu in da ni treba skrbeti za vzdrževanje kurišč in pravilno

kurjavo. Tudi pri kurjavi s trdimi gorivi je izkoristek ter oddaja škodljivih plinov odvisna od pravilne velikosti kurilnih naprav (peč, dimnik) in načina kurjave. Dve osebi pri enaki kurilni napravi in kurivu lahko kurita zelo različno. Pri eni se dima skoraj ne bo videlo, pri drugi pa ga bo toliko kot pri stari izstrošeni lokomotivi.

V lanskem in letošnjem letu je Samoupravna skupnost za varstvo zraka organizirala tečaje za kurjače delovnih organizacij. Da bi vse občane poučevali na ta način, bi bilo organizacijsko in finančno težko izvedljivo. Zato smo letos zaprosili izobraževalno redakcijo RTV Ljubljana, da bi v okviru teh oddaj posredovali občanom potrebno znanje. Do takrat pa posnemajte soseda, ki dobro kuri.

Občani! Bodite disciplinirani in upoštevajte navodila odloka. Na ta način boste prihranili na kurjavi (denarju), imeli bolj čist zrak in manj obremenjevali maloštevilne čuvaje zakonitosti.

Ob koncu prilagam naslov dveh občanov, katera imata prijavljeno obrt za regulacijo gorilcev na tekoče gorivo:

Erjavšek Stane, Vir, Robbova 16 in

Verstovšek Franc, Domžale, Ljube Šerčerja 4. Omahna Stane

GRADITI NA KMETIJSKO NEZANIMIVIH ZEMLJIŠČIH!

V prihodnje se moramo zavzemati za organizirano gradnjo in na kmetijsko nepomembnih zemljiščih.

To naj velja tudi za opredeljevanje urbanističnih redov, ki se zarisujejo pretežno v pisarni ne da bi načrtovalec preverjal dejansko stanje v vasi. Potrebna bo velika mera pripravljenosti in aktivnosti, da bodo že verifikirani najširši družbeni interesi o zaščiti plodnih zemljišč deloma tudi uresničeni.

Družbene in zasebne kmetijske površine na območju občine Domžale so bolj obdelane kot v povprečju v Sloveniji. To je posledica močno razvitega družbenega sektorja kmetijstva in pa bližina republiškega potrošnega centra, ki omogoča tudi dober plama kmetijskih pridelkov. V tekočem planskem obdobju se je pretežno celoten program melioracij za območje Ljubljane - Save, izvajal na našem terenu (510 ha). To so bile pretežno površine družbenega kmetijstva. Smelo smo planirali agrarne operacije tudi za bodoče in sicer v privatnem sektorju (cca 400 ha). Pri tem pa ne bo zadostovala le iniciativna in pičila sredstva Kmetijske zemljiške skupnosti, temveč bo potrebna večja angažiranost organizacije, ki organizira proizvodnjo v zasebnem sektorju kmetijstva. Večjo podporo in pomoč KZS potrebuje in pričakuje od Socialistične zveze in krajevnih skupnosti strokovno sodelovanje pa od občinskih organov.

SKUPNO POSPEŠIMO RAZVOJ HRIBOVSKIH OBMOČIJ

Preko Socialistične zveze želimo pospešiti tudi aktivnost skupnega vlaganja (zasebnega in družbenega) v pospešitev razvoja kmetijske proizvodnje na hribovitem območju. Z diferenciranimi intervencijskimi posegi preko Sklada za pospeševanje kmetijstva in s sporazumom med kmetijstvom in gozdarstvom o gospodarjenju z zemljišči, ki se razraščajo, bo treba doseči razmejitve in načrtnejšo izrabo teh zemljišč. S tem bi dosegli tudi večji materialni učinek, s čemer bi pripomogli h krepitvi obrambne sposobnosti in k ohranitvi krajinskih vrednot.

TA VPRAŠANJA NISO LE VPRAŠANJA KMETIJEV, TO SO SKUPNA VPRAŠANJA

Ob razpravi o izvajanju sprejete kmetijske zemljiške politike v luči sklepov Predsedstva Republiške konference SZDL Slovenije, Izvršni odbor Kmetijske zemljiške skupnosti Domžale le nakazuje problematiko s tega področja v občini Domžale kot svoj prispevek in pobudo k razpravi v okviru Socialistične zveze. Pri tem ugotavlja, da so dane vse možnosti, da ob podpori Socialistične zveze in najširše demokratične razprave, dosežemo v občini popolno usklajitev družbenih interesov občine v srednjeročnem planu. S tem pa bo dana tudi največja možna podpora Kmetijski zemljiški skupnosti pri izvajanju njenih zadalžitev in nalog, ki jih na pomembnem področju zagotavljanja hrane vsekakor ima.

Po gradivu KZS
INDOK CENTER

OBVESTILO

Samoupravna komunalna interesna skupnost občine Domžale obvešča vse uporabnike Ljubljanske ceste v Domžalah, da bo zaprta zaradi gradnje križišča Rondo od 6.10.1980 do 30.11.1980. Obvoz za tovorna vozila se

odvija po enakem režimu kot doslej.

Promet se bo odvijal po označenih obvozih, avtobusna postaja je na Kidričevi cesti pri tovarni Univerzale za obe smeri in pri Avtoservisu kot je sedaj.

